

НАПРЯМ 8. СТАБІЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-74>

Беляєва О. П.,
*кандидат наук з державного управління,
викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного університету імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД УКРАЇНИ

Другий рік на Україні відбуваються глобальні трансформації, які ведуть до певних перетворень, що торкаються всієї планети. Ці перетворення мають об'єктивний характер та викликані суб'єктивними, цілеспрямованими діями певних учасників даних трансформацій.

Уряд робить ставку на розвиток чотирьох пріоритетних галузей які стануть локомотивом для відновлення української економіки. Про це під час Форуму «Діалог громадянського суспільства, бізнесу та влади: виклики воєнного часу» заявила Перший віцепрем'єр-міністр – Міністр економіки України Юлія Свириденко. Головна тактична мета уряду – повернутись на довоєнний рівень розвитку економіки. Досягти мети можна буде при здійсненні економічного стрибка, який можна буде охарактеризувати, як економічне диво [2].

Сьогодні Уряд виокремив чотири галузі, на які буде спрямовано основні зусилля для їх підтримання. В першу чергу це:

- military-tech (високотехнологічне озброєння);
- металургія, гірничо промисловість і машинобудування;
- сільське господарство та харчова промисловість;
- ІТ-галузь.

Якщо металургія, сільське господарство, харчова промисловість, а також ІТ-галузь в нас добре зростали до війни, то military-tech – це нова галузь у фокусі розвитку нашої держави. Україна зараз виглядає як великий полігон. В Україні є можливість розробляти військову продукцію, виготовляти її і одразу ж випробувати.

Безпекові питання будуть пронизувати всі сфери суспільного життя і після війни. Military-tech забезпечить вітчизняним озброєнням Україну, виробники зможуть його експортувати. Зараз це наш основний пріоритет [6].

Але ж не потрібно забувати, що українські землі з давніх давен приваблювали своєю красою та багатством, мальовничими та яскравими містами, чистим повітрям та бурхливими водами. Тому, про інвестиції у туристичну галузь потрібно думати вже сьогодні. Складно залучати інвесторів та викликати їх зацікавленість коли йде війна. Особливу увагу потрібно звернути на приватних інвесторів та залучати їх до переговорів.

Президент України Володимир Зеленський на відкритті Нью-Йоркської біржі презентував платформу для потенційних іноземних інвесторів. На ній зібрано понад 500 інвестпроектів та можливостей у 10-ти галузях економіки. Це є частиною великої кампанії Advantage Ukraine, яка була розроблена компанією WPP за підтримки Президента України. Платформу представив президент України, який взяв участь у події онлайн, а також Перший віцепрем'єр-міністр – Міністр економіки України. Платформа Advantage Ukraine, де зібрані державні і приватні інвестиційні проекти, викликає високу зацікавленість серед інвесторів з Великобританії, США, Туреччини та Китаю. Паралельно з цим Уряд веде переговори з інвесткомпанією Black Rock про структурування фонду, який би займався залученням приватних інвестицій [6].

В усіх розвинених країнах світу туризм є важливою частиною доходів бюджету країни. Незважаючи на воєнні дії на території України, туризм стає більш привабливим і конкурентоспроможним як на внутрішньому так і на міжнародному ринку послуг. Останні роки для української туристичної індустрії та економіки були роками контрастів, коли кожен з них не схожий на інший, роки боротьби з непередбачуваними зовнішніми обставинами.

Відбудова України після війни – це можливості залучити до модернізації країни міжнародних експертів з різних галузей. Досвід багатьох країн, в яких відбувалися військові дії, показує, що кількість туристів в післявоєнний період до даних країн тільки зростає. А за рахунок надходжень від іноземних туристів можна швидше відновити економіку країни, в порівнянні і з іншими галузями які потребуватимуть тривалішого відновлення. Наразі з декількома організаціями готуються плани з відновлення туристичної галузі України, щойно це стане можливим [3]. Розробка стратегії тотальної повоєнної відбудови України має залишатися пріоритетом для публічної влади.

Багато європейських країн, включаючи Іспанію, Грецію, Італію та Хорватію, економіка яких залежать від розвитку туризму, сподівалися почати сезон подорожей раніше, щоб компенсувати втрачені доходи від пандемії. Наразі це виглядає малоімовірним. Найбільше постраждали напрямки туризму поблизу України – Польща, Болгарія, Хорватія, Естонія, де кількість бронювання зменшилася на 30–50%, за даними Forward Keys. Багато туристичних операторів у цих країнах намагаються допомогти біженцям, які постраждали від російської агресії. Війна в Україні створює нові виклики для глобального економічного середовища та ризикує перешкодити поверненню довіри до глобальних подорожей.

Закриття повітряного простору України та Росії впливає на європейські подорожі. По всьому континенту вже відчуваються збитки через зростання вартості палива, проблеми з ланцюгом поставок, інфляцію та страйки робітників. Ціни на енергоносії в Італії різко зросли в останні місяці, стурбувавши готельних операторів. Водії вантажівок в Іспанії, Великій Британії, Польщі, Німеччині страйкують, що спричиняє дефіцит продукції. За даними Всесвітньої продовольчої програми ООН, готелі та ресторани з усіх сил намагаються знайти доступну заміну для ключових поставок, таких як пшениця та соняшникова олія, з яких 50–60% світових поставок надходить з України.

Війна в Україні вплинула на туризм до країн Європейського Союзу. Ті країни, які найбільше постраждали, мають спільний кордон з Україною. Інфляційна криза та різке підвищення цін на авіаквитки, швидше за все, призведуть до більш ніж пропорційного зменшення виїзного туризму [7].

Отже, туристична індустрія стане одним з головних пріоритетів для підтримки економіки України в повоєнний період. Країни ЄС будуть зацікавлені працювати разом над стратегією розвитку туризму, яка підтримає Європу та допоможе найбільш постражданим регіонам.

Список використаних джерел:

1. Бірюков Д. С., Кондратов С. І., Насвіт О. І., Суходоля О. М. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2015. 35 с.

2 Олесків М. Після війни туризм зміниться в будь-якому випадку. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/826803.html> (дата звернення: 11.03.2023).

3. Експертна дискусія «Стратегія повоєнного відновлення України» / Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. URL:

<https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/ekspertna-dyskusiya-stratehiya-rovoyennoho-vidnovlennya-ukrayiny> (дата звернення: 10.03.2023).

4. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія / за наук. ред. проф. Л. Ю. Матвійчук. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.

5. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за заг. ред. проф. В. Г. Герасименка. Одеса : Астропринт, 2013. 335 с.

6. Україна презентувала платформу залучення іноземних інвестицій Advantage Ukraine. URL: <https://dia.dp.gov.ua/ukra%D1%97na-prezentovala-platformu-zaluchennya-inozemnix-investicij-advantage-ukraine/> (дата звернення: 12.03.2023).

7. Яременко О. І., Страхніцький Я. О. Теоретико-методичні основи забезпечення системи захисту критичної інфраструктури держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. No 1. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/40.pdf (дата звернення 12.03.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-75>

Бойченко О. К.,

*кандидат економічних наук,
помічник ректора*

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

На сьогоднішній день Україна перебуває в досить складних умовах розвитку, що зумовлено військовим станом в державі. Це обумовлює нову реальність для функціонування не лише держави, але й сфери підприємництва зокрема. Існуючі на даний час зовнішні та внутрішні загрози загострюють проблематику, пов'язану зі зміною управлінської системи, яка б змогла забезпечити розробку та впровадження засобів швидкого реагування на доволі динамічні зовнішні зміни. Варто відзначити, що з початком військових дій в Україні найгострішою проблемою стала можливість забезпечення належного рівня національної безпеки.

Загалом поняття забезпечення національної безпеки є досить багатоаспектним. Найголовнішим елементом системи національної безпеки безперечно вважається державна економічна безпека, яка